

زمان و زادگاه زرتشت

گراردو نیومی / ترجمه سید منصور سید سجادی / انتشارات آگاه / چاپ اول ۱۳۸۲

گراردو نیومی ایران‌شناس معروف ایتالیایی است که هم‌اکنون استاد تاریخ مذهب و زبان‌های باستانی ایران در دانشگاه رم است و تاکنون کتاب‌ها و مقالات زیادی درباره تاریخ مذهب و تمدن ایرانی منتشر کرده است.

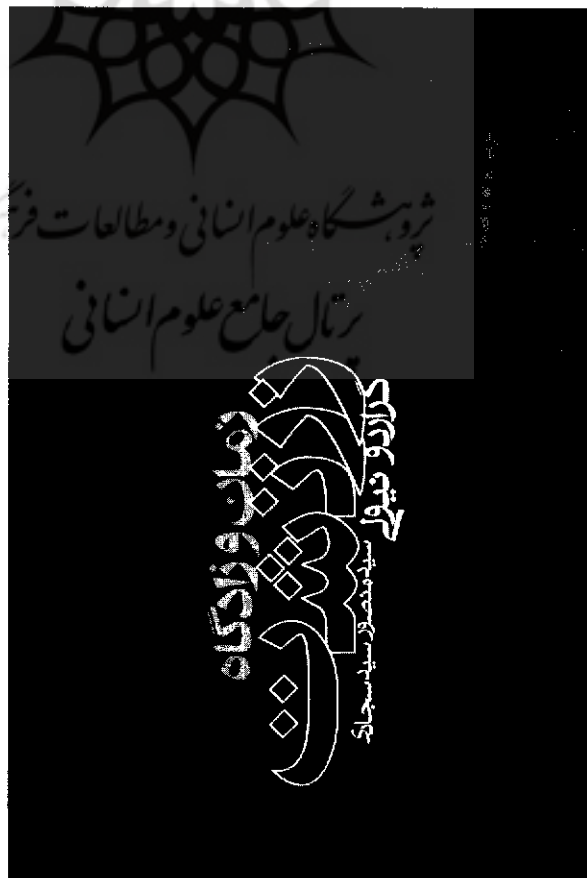
او در این کتاب با استفاده از مطالعات و پژوهش‌های دانشمندان به مسأله زمان دقیق زرتشت و مکان نشو و نمای او و آیینش پرداخته است و به این منظور ارتباط بین این پیامبر و آموزش‌های او و ساختار سیاسی امپراتوری هخامنشی را نیز بررسی کرده است.

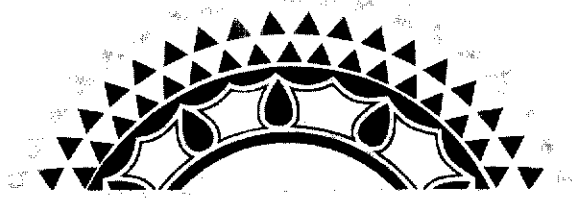
به نظر نویسنده، کتاب حاضر تقویت‌کننده این نظریه است که زرتشتی‌گری در زمانی نسبتاً دور، و البته نه دورتر از آغاز هزاره اول پیش از میلاد، در جنوب مرکزی بخش شرقی فلات ایران، و نه در سرزمین‌های شمالی آن، آغاز گردیده است. در این پژوهش محیط تاریخی که زرتشت در آن زندگی کرده نیز بازسازی شده است.

فصول هفتگانه کتاب عبارتند از: ۱. جغرافیای تاریخی اوستا ۲. جغرافیای اوستا و هندو . ایرانیان ۳. بازبینی نظریه خوارزم ۴. سیستان و هامون هیرمند ۵. زمان زرتشت ۶. کار زرتشت ۷. چشم‌انداز تاریخی زردشتی‌گری از آغاز تا زمان ساسانیان

گفتنی است که این نویسنده پس از این کتاب اثر دیگری با عنوان زرتشت در تاریخ (Zoroaster

on History) را در سال ۲۰۰۰ میلادی منتشر کرده است، در حالی که اثر حاضر حدود بیست سال قبل نگارش شده است.

بعد پنجم (کاوشی در قلمرو روحانی)

جان هیگ / ترجمه بهزاد سالکی / انتشارات قصیده سرا / چاپ اول ۱۳۸۲

ماهیت جهان را آزمیزی که ما جزئی از آن هستیم، معنای هستی بشر، سعادت و سیه‌روزی، معنای تجربه دینی، چشم‌انداز مرگ و امکان حیات پس از مرگ و حالات قدیسان موضوعاتی هستند که هیگ در این اثر به آنها پرداخته است و تلاش کرده تا با زبانی غیرآکادمیک با افراد غیرمتخصص سخن بگوید.

در نخستین بخش که «ارائه تصویر» نام دارد وی تصویری که مؤمنان از جهان هستی دارند و به آن نیاز دارند را بررسی می‌کند. در دومین بخش با عنوان «معنای حیات»، معنای دینی حیات را در آیین هندویی، بودایی، یهودیت، مسیحیت و اسلام مطرح کرده است.

«خدایان و ذوات مطلق به عنوان تجلیات واقعیت مطلق»، عنوان بخش سوم است که در آن پاسخ‌های متفاوت ادیان به واقعیت مطلق بررسی شده است.

«تجربه دینی و عرفان و تمایزات فلسفی این تجارب» موضوع بخش چهارم هستند که در آن به نمونه‌هایی موردی از مکاشفات اشاره شده است. علاوه بر این موارد، بررسی مفهوم قدیس در ادیان مختلف در فصلی با عنوان «قدیسان قدم به صحنه می‌گذارند» آمده است.

آخرین بخش کتاب با عنوان «حال و زمان آینده» به مدعیات ادیان درباره بهشت و دوزخ و حیات پس از مرگ اختصاص یافته است.

گفتنی است که پیش از این نیز دو کتاب از جان هیگ با عناوین فلسفه دین و پلورالیسم دینی به فارسی ترجمه شده است.

دین، قدرت، جامعه

مکس وبر

ترجمه احمد تدین

انتشارات هرمس

چاپ اول ۱۳۸۲

دین، قدرت، جامعه

مکس وبر / ترجمه احمد تدین / ویرایش علاءالدین طباطبایی / انتشارات هرمس / چاپ اول ۱۳۸۲

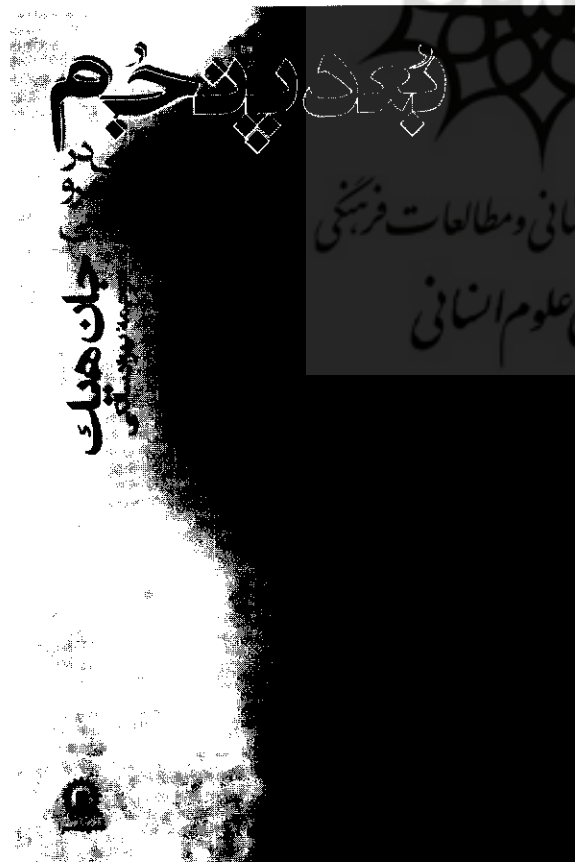
ورود به حوزه جامعه‌شناسی دین بدون مطالعه و مرور مکس وبر امکان‌پذیر نیست. در کتاب دین، قدرت، جامعه که شامل گزیده‌هایی از نوشته‌های وبر است حدود یکصد صفحه از کتاب به مباحث جامعه‌شناسی دین اختصاص یافته است.

در این بخش که سومین قسمت کتاب را تشکیل می‌دهد، سه مقاله با عناوین روان‌شناسی اجتماعی دین‌های جهانی، فرقه‌های پروتستان و روح سرمایه‌داری و دنیاگریزی مذهبی و جهت‌گیری آن وجود دارد که در نخستین مقاله وبر تلاش می‌کند معنای «اخلاق اقتصادی دین را تبیین کند. منظور وی از اخلاق اقتصادی دین، انگیزه‌های معقولانه برای عمل در متن روان‌شناختی دین است.

فرقه‌های پروتستان و روح سرمایه‌داری بخشی از کتاب معروف وی اخلاق پروتستان و روح سرمایه‌داری است که در آن سابقه مذهبی در امریکا و آلمان بررسی شده و نقش وابستگی به فرقه‌ها و کلیساها در سوداگری تبیین شده است.

در سومین مقاله دیانت هندی که هم در بعد نظری و هم در بعد عملی جهان را خوار و ناچیز می‌شمارد مورد بررسی قرار گرفته که در تقابل کامل با دیانت چینی قرار دارد.

گفتنی است که این کتاب توسط سی رایت میلز و هانس گرت تدوین شده که مقدمه مفصلی در حدود نود صفحه نیز درباره اندیشه و زندگی وبر بر آن نوشته‌اند.

چگونه باور می‌کنیم: علم تجربی، شکاکیت، و جستجوی خدا

How We Believe: Science, Skepticism, and the Search for God

مایکل شرمر (Michael Shermer)

ناشر: Owl Books

تاریخ نشر: اکتبر ۲۰۰۲

ISBN: 19470508

۲۵۲ صفحه. ویراست دوم

خشونت

در کتاب مقدس و قرآن

Is Religion Killing us:

Violence in the Bible

and Qu'ran

جک نلسون - پال مهیر

(Jack Nelson-Pallmeyer)

ناشر: Trinity Pr Intl

تاریخ نشر: مارس ۲۰۰۳

ISBN: 680483365

۱۹۲ صفحه

نیلسون - پال مهیر، استادیار مطالعات صلح و عدالت در دانشگاه سنت توماس، در سنت پل، در این کتاب به بررسی نسبت سه دین مسیحیت، یهودیت و اسلام با خشونت می‌پردازد. او می‌نویسد: «من قبول دارم که در انجیل و قرآن سطوح و جریان‌هایی مثبت و مغایر خشونت وجود دارد.»

او فقراتی را از عهد عتیق نقل می‌کند که خداوند در آنها به عنوان موجودی «سرسخت»، «انعطاف‌ناپذیر» و «تشنه خون» معرفی شده است، و اظهار می‌دارد که خدا در انجیل رؤف‌تر و مهربان‌تر معرفی شده و تعابیری که در مورد او به کار رفته، رحیمانه‌تر است. وی می‌گوید، این ویژگی‌ها و خصائل معتدل‌تری که در انجیل در باب خدا ذکر شده، در نظامی که مرگ و قربانی شدن مسیح در ضمن آن معنا می‌یابد، به «شکل‌گیری خدایی منتهی شده که گناهان را عقوبت می‌کند.» از نظر نیلسون - پال مهیر، جهت‌گیری قرآنی یک جهت‌گیری خشونت‌مدار نیست، گرچه در تمامی سوره‌های قرآنی به نوعی ترس از خدا و خشیت در مقابل او دعوت می‌شود و این ترس به عنوان مبنای ایمان و اعتقاد معرفی می‌گردد.

استاد نویسنده این اثر به متون مقدس سه دین اسلام، مسیحیت، یهودیت فراوان است و به خوبی میزان آشنایی او را با این متون نشان می‌دهد. نثر وی نیز نثری فاخر، و البته دور از پیش‌داوری و عاری از قضاوت است.

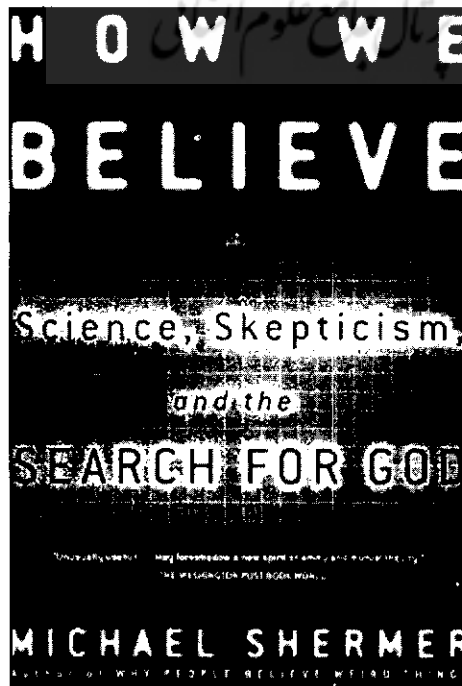
مایکل شرمر مؤسس «جامعه شکاکان» و مدیرمسئول نشریه Skeptic است. او همچنین مدرس تاریخ علم، تکنولوژی، و اندیشه تکاملی در کالج اکسیدنال است. شرمر در لوس‌آنجلس کالیفرنیا زندگی می‌کند.

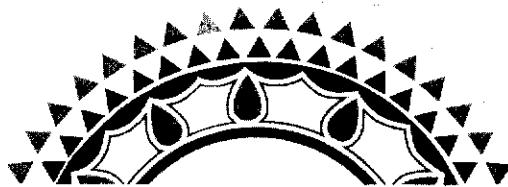
یکصد سال پیش، علمای علوم اجتماعی بر این باور بودند که تا سال ۲۰۰۰، اعتقاد به خدا به پایین‌ترین حد خود خواهد رسید. تصور آنان این بود که با ظهور تئوری‌های روانشناختی، علمی، اجتماعی، پرده از منشأ باور و اعتقاد به موجودی به نام خدا بر گرفته خواهد شد و انسان‌ها خواهند فهمید که چنین موجودی به نحوی به ما وابسته است، نه این که ما به او وابسته باشیم. اما شرمر می‌نویسد: «تاریخ هیچ‌گاه این همه انسان را سراغ نداشته که به خدا باور داشته باشند. میزان اعتقاد به خدا، در این سال‌ها از همه وقت بیشتر بوده است. خدا نه فقط چنانکه نیچه می‌پنداشت، نمرده است، بلکه هیچ‌گاه تا این اندازه زنده نبوده است.»

اما چرا این همه انسان به وجود خدا باور دارند؟ شرمر می‌کوشد تا در این کتاب به همین پرسش پاسخ دهد. شرمر شکاک می‌گوید: «مردم به خدا باور دارند، زیرا برای این باور خود شواهدی محسوس می‌یابند.» از نظر شرمر، باور مردم به خدا اصلاً ربطی به تعالیم فیلسوفان و متکلمان ندارد. یعنی، این فیلسوفان و متکلمان نیستند که با آوردن برهان‌های مستحکم و ظریف، بذرای باور به خدا را در ذهن مردم می‌کارند. به نظر او، گرچه اهل فلسفه و کلام می‌کوشند تا ایمان و اعتقاد خود را صورت‌بندی عقلانی کنند و تبیینی موجه از آن ارائه دهند (مثلاً به کمک برهان نظم یا کشف الگویی از فعل خداوند در زندگی روزمره) لیکن وقتی به باورهای توحیدی و خدانگاران بیشتر مردم می‌رسند، می‌خواهند آن را بر اساس تعابیر و توجیهاات عاطفی و پراگماتیک تفسیر کنند. از نظر او، باورهای دینی را می‌توان به نحو کارکردگرایانه نیز تبیین کرد. او نظریه‌های مختلف مردم‌شناسانه، روانشناسانه، و حتی نظریه‌های علوم شناختی را جهت بررسی دین و نحوه پیدایش آن، به‌سان ابزاری برای ایجاد انسجام اجتماعی یا آسایش روحی و روانی، به بحث می‌گذارد.

کار دیگری که شرمر در این کتاب می‌کند این است که به یکسان بر خداپاوران و غیرخداپاوران حمله

می‌آورد. او در این کتاب در کسوت فردی لادری ظاهر می‌شود، گرچه اصالتاً شکاک است و چنانکه گفتیم نشریه‌ای با همین نام منتشر می‌کند و نهادی را با همین نام بنیاد نهاده است. حمله شرمر البته از سنخ حمله ملحدان نیست. او می‌کوشد موضعی لادری‌گرایانه داشته باشد، و در این کار نیز کاملاً موفق است. حمله او متوجه ادله‌ای است که هر یک از موحدان و ملحدان جهت اثبات مدعیات خود می‌آورند. از مطالب بسیار جالب توجه و کاملاً نو کتاب شرمر، بحث از نحوه شکل‌گیری باورها از منظر علوم‌شناختی و نحوه فعالیت مغز برای پردازش باورهایی مثل اعتقاد به خداست. شرمر این بحث را بر طبق آخرین یافته‌های علوم‌شناختی به خوبی پیش می‌برد.

طمع و از گون کننده: دیدگاه‌های دینی در باب اقتصاد جهانی

Subverting Greed: Religious Perspectives on the Global Economy

ویراستاران: پاول اف. نیتز (Paul F. Knitter)، چاندرا مظفر (Chandra Muzaffar)

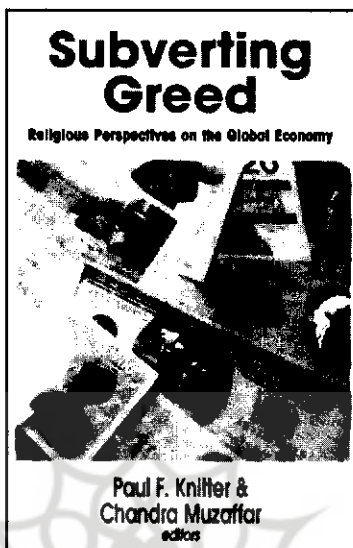
دایزکو آی کدا (Daisaku Ikeda)

ناشر: Orbis Book

تاریخ نشر: نوامبر ۲۰۰۲

ISBN: 264457075

۱۹۳ صفحه

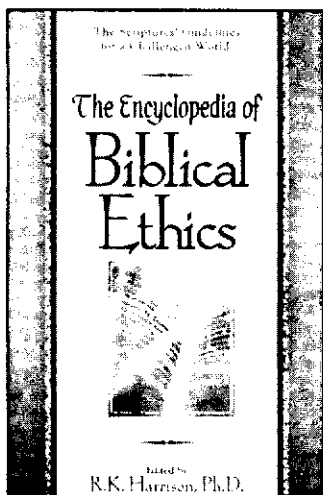
طمع و از گون کننده: دیدگاه‌های دینی در باب اقتصاد جهانی یکی از مجلدات مجموعه‌ای است با عنوان «ادیان در ملاقات با یکدیگر». مجموعه مذکور به منظور انعکاس دیدگاه‌های موجود در ادیان مختلف در باب موضوعی واحد، تدریجاً تدوین می‌شود. مجلد حاضر عمدتاً به بررسی پدیده جهانی شدن، اقتصاد، و نسبت دین با این مقولات می‌پردازد. نویسندگان و گردآورندگان این مجموعه می‌کوشند تا از منظرهای مختلف دینی خود به پاسخ‌های واحدی در مورد پرسش‌های گوناگونی برسند که تحولات جهان مدرن فراوری دین و دینداران قرار می‌دهد. نویسندگان این اثر، هر یک با تکیه بر سنت دینی ویژه خود مقالاتشان را نگاشته‌اند اما همگی بر این نکته اتفاق نظر دارند که جهانی شدن چیز

بدی است. از نظر این نویسندگان، جهانی شدن همانا جهانی شدن سرمایه است. از نظر آنان، ما در جهان جدید شاهد گفتگوی میان «بازار» و «دین» هستیم. بازاری جهانی شده، پیامدهایی غیرقابل پیش‌بینی را در پی داشته است. در این میان، پدید آمدن شکافی عمیق بین افراد دارا و فقیر راه را برای ورود دین به عرصه اقتصاد می‌گشاید. دینی که در جریان نزاع فقرا و اغنیاء بسط می‌یابد دین فقراست؛ دینی است که نه برای تخدیر توده‌ها و تسلیم کردن آنان در مقابل سرمایه‌داران، یا توجیه حاکمیت سرمایه بلکه برای دفاع از حقوق فراموش شده بینوایان و شهروندان عادی سر برمی‌آورد و مورد اقبال قرار می‌گیرد.

پاول نیتز، در مقدمه‌ای که بر این کتاب نوشته، اظهار می‌دارد: ما آدمیان هنگامی که کودکی را می‌بینیم که از دیواری بالا رفته و بی‌آنکه از خطرات کارش آگاه باشد بر تیغه دیوار راه می‌رود، ناخودآگاه و به نحو طبیعی درصد برمی‌آیم تا به داد او برسیم و او را از بلندی پایین آوریم، چون می‌دانیم که اگر این کار را نکنیم تماماً با خطری مواجه خواهد شد. این اقدام را چه می‌نامیم؟ «ذهنی که نمی‌تواند آسیب رسیدن به دیگران را تاب آورد.» به نظر من این همان چیزی است که در جوامع دینی در جهان ما رخ می‌دهد. آن کودکان اینک میلیون‌ها انسانی هستند که بر دیواره فقر، بی‌خانمانی، بیماری و... راه می‌روند. در این میان، دینداران بیش از دیگران نگران این انسان‌های دیوارپیما هستند، زیرا هیچ دینی نیست که پیروان خود را در مقابل دیگر انسان‌ها مسئول نداند و آنان را به نجات دیگران دعوت نکند.

مطابق رویکرد عام نویسندگان این کتاب، حرص و طمع در تمامی ادیان به عنوان یکی از ردایب اخلاقی بر شمرده شده است و هر دینی راهی را برای خلاصی و رهایی از این رذیلت پیشنهاد می‌کند. مشکل اینجاست که طی کردن آن راه‌ها و انجام اقداماتی که ادیان به منظور از بین بردن طمع و حرص پیشنهاد کرده‌اند، در جهان جدید دشوار است. عامر علی، که فصل مربوط به اسلام را با عنوان «جهانی شدن و طمع: بررسی دیدگاهی اسلامی»، نوشته است، می‌گوید: «اسلام با انگیزه‌های کسب سود و منفعت، که اصل اساسی ایدئولوژی بازار آزاد است، مخالف نیست؛ با این مخالف است که انگیزه کسب سود، تعیین‌کننده پوشش تکاملی انسان باشد.»

سالی مک‌فاگیو، که مقاله مربوط به دیدگاه مسیحیان را نوشته، به بررسی دو جهان‌بینی می‌پردازد: اقتصاد نئوکلاسیک و اقتصاد بوم‌شناختی. به نظر مک‌فاگیو هر یک از این دو، قواعدی ویژه خود برای تدبیر امور منزل و خانواده دارند. مقاله فک‌فاگیو «خانواده خدا: مسیحیت، علم اقتصاد، و زندگی سیاره‌ای» نام دارد. از نظر او، علت اینکه علم اقتصاد تا این حد اهمیت دارد، این نیست که به مسأله پول می‌پردازد، بلکه این است که به بقا و شکوفایی ما انسان‌ها می‌پردازد - و این همان کاری است که ادیان نیز داعیه آن را دارند.

دانشنامه اخلاق انجیلی

(The Encyclopedia of Biblical Ethics)

نویسنده: آر. ک. هریسون (R.K. Harrison)

ناشر: Random Hoves Value Pub

تاریخ نشر: مارس ۲۰۰۳

ISBN: 08222271

این کتاب یک جلدی در واقع منبعی است برای کسانی که درگیر موضوعات و مسائل اخلاقی هستند و می‌خواهند با تعالیم انجیل در این باره آشنا شوند. مدخل‌های این دانشنامه را پنجاه پژوهشگر تدوین کرده‌اند. مسئولیت جمعی، حقوق بشر، امنیت روانی و... از جمله موضوعاتی است که کتاب حاضر به خوبی به شرح آنها پرداخته است. نویسندگان مدخل‌ها کوشیده‌اند تا بر مبنای تعالیم انجیل و آموزه‌های تاریخی مسیحیت به موضوعات اخلاقی بپردازند.

هریسون، نویسنده و ویراستار این کتاب، خود از انجیل‌پژوهان معروف است و پیش از این حدود سی کتاب در همین مورد نگاشته است.